

Raportul social al ICCV - După 20 de ani: Opțiuni pentru România

Dr. Manuela Sofia Stănculescu¹

Institutul de Cercetare a Calității Vieții

Monica Tobă²

Institutul de Cercetare a Calității Vieții

Sursa: Revista Inovația Socială nr. 2/2010 (iulie-decembrie) pp. ...

URL stabil: <http://inovatiasociala.ro/index.php/jurnal/article/view/70>

Publicată de: Institutul de Cercetare a Calității Vieții

Revista Inovația Socială este o revistă online creată în cadrul proiectului „Inovația Socială - Factor al dezvoltării socio-economice”, proiect coordonat de Prof.dr. Cătălin Zamfir în cadrul Institutului de Cercetare a Calității Vieții. Această revistă utilizează politica liberului acces la conținut, pornind de la principiul conform căruia cercetarea deschisă publicului sporește schimbul global de cunoaștere. Inovația socială este o revistă electronică pe care cititorii o pot urmări pe măsură ce este scrisă și pe care o pot scrie ei înșiși. Revista va avea o apariție bianuală, dar fără a avea o dată de apariție, ci un interval în care este scrisă. Astfel, în lunile ianuarie-iunie 2009 va fi scris primul număr. În perioada respectivă, pe platforma online vor fi publicate în timp real contribuțiile și dialogurile generate între cititori și contribuitori.

Prin accesarea articolelor din arhiva Revistei Inovația Socială indicați acceptarea termenilor și condițiilor de utilizare care sunt disponibile la adresa <http://www.inovatiasociala.ro/> care indică, în parte, faptul că puteți utiliza copiile articolelor doar pentru utilizare personală, necomercială. Vă rugăm să contactați redacția pentru alte tipuri de utilizare la adresa contact@inovatiasociala.ro.

Orice copie a materialelor din Revista Inovația Socială trebuie să conțină aceeași notă de drepturi legale, așa cum apar acestea pe ecran sau tipărite.

¹manuelasofia@clicknet.ro

²ancamonicatoba@yahoo.com

Raportul social al ICCV - După 20 de ani: Opțiuni pentru România

Prof. Univ. Dr. Cătălin Zamfir

Într-o perioadă marcată în discursul public de tema soluțiilor anti-criză, Institutul de Cercetare a Calității Vieții (ICCV), institut al Academiei Române, a lansat o analiză în profunzime a evoluției României în domeniul politicilor sociale în 20 de ani de tranziție - *Raportul social al ICCV - După 20 de ani: Opțiuni pentru România*.

Raportul adresează câteva dintre temele importante ale dezbaterii actuale, aducând pe masa discuțiilor statisticile oficiale preluate din bazele de date ale Institutului Național de Statistică și Eurostat. Analiza încearcă să răspundă următoarelor întrebări, fundamentale pentru traiectoria celor 20 de ani de tranziție, dar și pentru opțiunile viitoare de politică socială:

- a) Economia în tranziție: costuri inevitabile sau evitabile?
- b) Este statul român prea mare sau prea redus?
- c) Rolul statului în producerea bunăstării: este protecția socială excesivă?
- d) Tranziția: mai multă sau mai puțină prosperitate?
- e) Cum estimează românii calitatea vieții lor?
- f) Impactul social al crizei: care este standardul de viață în anul 2010?

Răspunsurile arată un tablou social mai degrabă negativ, identificând efectele unui ansamblu de politici publice implementate după 1989 și până în prezent. Principalii indicatori utilizați în analiză se referă la procentul de cheltuieli publice în PIB și arată că:

- g) România are statul cel mai mic din Europa, la mare distanță de media statelor europene, atât din punct de vedere al cheltuielilor publice totale, cât și din punct de vedere al cheltuielilor publice sociale.
- h) Ca indicatori de impact, sunt luați în considerare rata sărăciei absolute și cea relativă. Concluzia este că după 20 de ani, România a ajuns la un număr mare de săraci și la o inegalitate socială mai mare decât cea din 1989. Creșterea economică de după anul 2000 reduce sărăcia la valorile de la debutul tranziției, dar este de așteptat ca sărăcia absolută să înceapă din nou să crească în 2009 și cu siguranță va continua ascendența anul curent și în 2011. Din punct de vedere al sărăciei relative, după anul 2000, România se situează la unul dintre cele mai ridicate nivele din Europa.
- i) În România valoarea salariului mediu net s-a prăbușit la 60% din valoarea sa inițială în perioadele de regres economic: 1993-1994, 1997-2000. Numai din 2007 valoarea salariului mediu a depășit valoarea pre-tranziție. Din nou așteptările sunt negative cu privire la orizontul anului 2010, pe fondul scăderilor salariale în sectorul de stat.
- j) Institutul de Cercetare a Calității Vieții are un program de 20 de ani de monitorizare a standardului de viață pentru principalele tipuri de familii standard: familia de 2 adulți fără copii, cu 1-2 copii, familii monoparentale, familia de pensionari. Modelarea din prezent arată că veniturile principale ale familiilor standard se plasează sub pragul de sărăcie.
- k) Un alt program anual al ICCV, *Diagnoza Calității Vieții* arată, pentru cea mai recentă cercetare realizată, că starea de spirit a populației era în 2006 predominant negativă – Indicatorul global al calității percepute a vieții (CPV) era de 2,89, fapt care indică o stare de criză a calității vieții. Cercetarea va fi reluată în cursul anului 2010 și va înregistra evaluarea subiectivă a populației, chiar în momentul în care agenda actuală a Guvernului include un pachet de măsuri de austeritate bugetară.

Pe fondul acestui context negativ, provocările României sunt cu atât mai importante cu cât sunt accentuate de problema crizei economice și sociale actuale. Soluțiile înaintate de raport sunt pe de o parte, de reanalizare a unor dimensiuni cheie – cum ar fi relația dintre economie și societate, în sensul elaborării unei politici de susținere a unei creșteri economice sustenabile, analiza cauzelor deficitului bugetar și pe de altă parte, premisa luării în considerare unor resurse cheie pentru asigurarea dezvoltării – colectivitatea, sistemul politic, economia socială și raportarea la standardele europene. Raportul concluzionează soluțiile pentru viitor: “Singura șansă a României este raționalitatea, responsabilitatea și o nouă solidaritate”.

Dr. Manuela Sofia Stănculescu,
Monica Tobă

Interviu cu dl Prof. Univ. Dr. Cătălin Zamfir, Directorul Institutului de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, coordonatorul volumului „Raportului social al ICCV - După 20 de ani: Opțiuni pentru România”, 2010, 63 pagini
catalin.zamfir1@gmail.com

Vă rugăm să ne spuneți cum a luat naștere ideea apariției acestui volum.

Ideea a apărut din asumarea misiunii ICCV și dintr-o criză. De la înființare sa, ICCV și-a asumat misiunea de a contribui la dezvoltarea societății noastre. Am lansat cercetări pe probleme fundamentale ale societății noastre și am făcut publice concluziile noastre pe teme în aria noastră de competență: sărăcia, situația social-economică a romilor, evaluarea (și critica) opțiunilor de politică socială, situația copiilor, evaluarea strategiilor tranziției. Era normal ca în situația actuală de criză economică și socială să considerăm normal să este important să oferim un punct de vedere al unui grup de colegi din ICCV. Opțiunea a fost stimulată și de un fel de criză internă. ICCV a obținut un anumit prestigiu. În ultimii ani am înregistrat frecvent reacții de genul: de ce nu se mai aude de ICCV ? Dacă vrem să ne conservăm imaginea publică și prestigiul acumulat, trebuia să ieșim cu un punct de vedere.

A fost un efort foarte intens și am reușit să producem acest Raport într-o perioadă foarte scurtă. Și noi am fost surprinși de această performanță. Sunt bucuros că Raportul s-a bucurat de o nesperată receptivitate, de interes și de aprecieri foarte pozitive. Că au fost și unele reacții critice era de așteptat. Însă Mai degrabă excepții, mult mai rare decât ne așteptam.

ICCV s-a bucurat constant de aprecieri și din partea actorilor politici, deși adesea au fost critice, dar mereu corecte și constructive.

Vă rugăm să ne spuneți câteva cuvinte despre metodologia utilizată.

Elaborarea acestui Raport a avut două surse. În primul rând o competență acumulată în acest domeniu. În al doilea rând, utilizarea unei mase de informații, în primul rând indicatori produși de Institutul Național de Statistică și de EUROSTAT; dar și informații produse de către Institutul nostru. Prelucrarea informațiilor ne aparține, însă.

Vă rugăm să ne spuneți câteva cuvinte despre principalele concluzii ale studiului.

Și noi am avut unele surprize analizând informațiile de care am dispus. Aș menționa doar două concluzii. Prima, pe bază de date solide, am demolat două mituri curente în discuțiile politice: statul este financiar prea mare și protecția socială este excesivă. Datele arată că realitatea este exact inversă. Statul român este irațional risipitor în unele domenii, dar cronic deficitar în domenii vitale pentru bunăstarea colectivă. Paralel cu creșterea eficienței sale, finanțarea statului trebuie să crească. Protecția socială, la rândul său, nu este excesivă, ci

critic subfinanțată. A doua concluzie, un avertisment: în opțiuni importante ale României ne depărtăm de patternul european. Este normal să facem o opțiune deschisă: asta vrem sau nu ?

Vă rugăm să ne spuneți câteva cuvinte despre elementele de originalitate ale studiului.

Aș menționa cele spuse mai înainte. Principala originalitate constă în identificarea unor patternuri empirice și derivarea din acestea a unor concluzii importante pentru politica practică.

Care sunt aspectele pe care ați dori să le cercetați în continuare?

O concluzie crucială a Raportului este cea că trebuie să abandonăm încrederea naivă că, independent de noi și chiar împotriva noastră, istoria merge automat spre mai bine. Riscul, foarte probabil, este să meargă spre mai rău. Este vital să ne luăm cu toții soarta colectivă în propriile noastre mâini.

Împreună cu colegii mei suntem interesați să continuăm explorarea oportunităților de a ieși creativ din criza actuală.

Vă mulțumim pentru colaborare!